

Dubrovnik

RIVIJERA

IZVJEŠĆE O RADU

**TURISTIČKE ZAJEDNICE DUBROVAČKO-NERETVANSKE
ŽUPANIJE ZA 2017. GODINU**

Dubrovnik, siječanj 2018.

UVOD

Turistička zajednica Dubrovačko – neretvanske županije tijekom 2017. godine izvršila je svoje planirane aktivnosti iz Programa rada. Dodatne promidžbene aktivnosti su realizirane u dogovoru sa Glavnim uredom Hrvatske turističke zajednice i u skladu sa procedurama usklađivanja aktivnosti u sustavu turističkih zajednica.

U potpunosti su realizirani planirani nastupi na turističkim sajmovima i na posebnim prezentacijama.

Također smo tijekom godine ugostili brojne novinare, blogere i TV ekipe na našem području, te studijske grupe turističkih agencija.

Značajan dio aktivnosti se odnosi na program javno –privatnog partnerstva na marketinškim programima oglašavanja (udruženo oglašavanje) za područje Dubrovačko – neretvanske županije, kojeg zajednički realiziraju Hrvatska turistička zajednica, turističke zajednice županija i turističke zajednice gradova i općina, te domaći i strani gospodarski subjekti i to putem javnog natječaja.

Sudjelovali smo na brojnim edukacijama i stručnim seminarima od kojih je većinu organizirala Hrvatska turistička zajednica sa ciljem podizanja razine stručnih znanja kako zaposlenika u sustavu turističkih zajednica tako i stručnog osoblja u turističkim tvrtkama.

OSTVARENI TURISTIČKI PROMET U DUBROVAČKO - NERETVANSKOJ ŽUPANIJI

U 2017. godini, prema podacima preuzetim iz sustava Evisitor, na području Dubrovačko – neretvanske županije ostvareno je 1.915.890 dolazaka i 8.328.181 noćenja. Porast dolazaka je 15% a noćenja 12% u usporedbi sa 2016. godinom. Domaći turisti su ostvarili 524.039 noćenja ili 6% od ukupnih noćenja, a strani turisti 7.804.142 noćenja ili 94% ukupnih noćenja u Dubrovačko – neretvanske županije. Najviše noćenja ostvareno je iz sljedećih zemalja:

DRŽAVA	OSTVARENA NOĆENJA	INDEX 2017/2016	UDIO U UKUPNIM NOĆENJIMA
Ujedinjena Kraljevina	1.475.606	123,27	17,72
Njemačka	718.755	110,09	8,63
Poljska	529.012	115,34	6,35
Hrvatska	524.039	103,79	6,29
Francuska	461.048	102,16	5,54
Bosna i Hercegovina	452.780	104,55	5,44
SAD	386.178	134,96	4,64
Češka	298.140	105,06	3,58
Slovenija	287.096	97,78	3,45
Austrija	206.509	126,98	2,48
Italija	199.922	100,90	2,40
Švedska	186.562	105,33	2,24
Norveška	182.541	104,47	2,19
Španjolska	179.064	103,95	2,15
Australija	147.781	123,34	1,77
Finska	146.742	100,67	1,76
Irska	141.082	124,16	1,69
Nizozemska	133.161	110,87	1,60
Mađarska	116.423	97,47	1,40
Kanada	114.341	121,70	1,37

Solidan rezultat i porast prometa ostvaren je i iz niza dalekih zemalja što je osobito važno za predsezona i posezonu. Hotelski smještaj bilježi mali porast (3%), dok su vrlo visok porast ostvarili građani iznajmljivači soba i apartmana uz također visok porast kapaciteta.

I. ADMINISTRATIVNI RASHODI

I.1. Rashodi za radnike

U Turističkom uredu Turističke zajednice Dubrovačko – neretvanske županije tijekom 2017. godine bilo je pet zaposlenika raspoređenih na poslove prema organizacijskom ustroju i Pravilniku o radu.

I.2. Rashodi ureda

Turistički ured je stručna služba Turističke zajednice Dubrovačko – neretvanske županije koja, sukladno Statutu, realizira Program rada i druge odluke tijela Turističke zajednice Dubrovačko – neretvanske županije. Troškovi ureda se odnose na najam prostora, režijske troškove, uredski materijal i slično. Troškovi koji su izravno vezani za provođenje pojedinih stavki programa za tekuću godinu iskazani su na tim pozicijama u financijskom izvješću.

I. 3. Rashodi za rad tijela Turističke zajednice Dubrovačko – neretvanske županije

- **Skupština**

Skupština Turističke zajednice Dubrovačko - neretvanske županije je zasjedala dva puta tijekom 2017. godine. Na sjednici koja je održana u ožujku 2017. godine usvojena su godišnja izvješća za 2016. godinu. Na sjednici koja je održana u prosincu 2017. godine usvojeni su Program rada i Financijski plan za 2018. godinu.

- **Turističko vijeće**

Turističko vijeće održalo je šest sjednica tijekom 2017. godine. Na sjednici održanoj u veljači razgovaralo se o aktualnostima u turizmu a sjednici je prisustvovao i Ministar turizma, gospodin Gari Cappelli. Na drugoj sjednici prihvaćena su Izvješća o radu i Financijsko izvješće Turističke zajednice Dubrovačko – neretvanske županije, te Izvješće Nadzornog odbora za 2016. godinu. Turističko vijeće se također sastalo i u ožujku kada je održana prezentacija novog vizualnog identiteta Turističke zajednice Dubrovačko – neretvanske županije, dok je na sjednici održanoj u srpnju prezentirano polugodišnje izvješće. Posebna sjednica održana je u kolovozu, a na njoj je prisustvovao direktor Glavnog ureda Hrvatske turističke zajednice, gospodin Kristijan Staničić, te se na sjednici raspravljalo o aktualnostima u turizmu i o ponudi i izradi novog vizualnog identiteta Turističke zajednice Dubrovačko – neretvanske županije. Turističko vijeće je na sjednici održanoj u studenom prihvatilo Program rada i Financijski plan za 2018. godinu.

- **Nadzorni odbor**

Nadzorni odbor Turističke zajednice Dubrovačko - neretvanske županije održao je dvije sjednice. Na sjednici u veljači 2017. godine obavljen je nadzor poslovanja i izvršenja programa rada i financijskog plana za 2016. godinu temeljem čega je sastavljeno godišnje izvješće Nadzornog odbora za Turističku zajednicu Dubrovačko - neretvanske županije. Na sjednici održanoj u rujnu 2017. godine obavljen je nadzor poslovanja za prvo polugodište 2017. godine o čemu je sastavljeno izvješće Nadzornog odbora.

II. DIZAJN VRIJEDNOSTI

II.1. Potpore događanjima

Početkom godine Turistički ured je pozvao Turističke zajednice gradova i općina na predlaganje i kandidiranje događanja za potpore Turističke zajednice Dubrovačko- neretvanske županije uz posebno naglašavanje održavanja različitih događanja izvan glavne turističke sezone sukladno Programu rada Turističke zajednice Dubrovačko - neretvanske županije za 2017. godinu.

Na sjednici Povjerenstva za potpore odobren je iznos od 300.000,00 kn koji je raspoređen kako slijedi:

TURISTIČKA ZAJEDNICA	NAZIV PROJEKTA	ODOBRENI IZNOS U KN
TZG DUBROVNIKA	Dubrovnik FestiWine	60.000,00
TZG DUBROVNIKA	Midsummer scene	20.000,00
TZG DUBROVNIKA	ANA U GRADU	10.000,00
TZO KONAVALJE	Priručnik – Putokazi Cavtat	2.500,00
TZO KONAVALJE	Epidaurus festival	10.000,00
TZO KONAVALJE	Mirisi Božića u Konavlima	15.000,00
TZO KONAVALJE	Festival 'Glazba i riječ'	10.000,00
TZO DUBROVAČKO PRIMORJE	Gastro večer i večer starih zanata	5.000,00
TZO DUBROVAČKO PRIMORJE	Primorsko kulturno ljeto	7.500,00
TZO STON	FESTIVAL SOLI	5.000,00
TZO STON	Kinookus food film festival	15.000,00
TZO STON	Ston Wall Marathon	5.000,00
TZO STON	Dani malostonske kamenice	5.000,00
TZO MLJET	Skriveni mljetski kantuni	5.000,00
TZO MLJET	Dani hrvatskih planinara	10.000,00
TZO OREBIĆ	Viganj Slalom	2.500,00
TZO OREBIĆ	Rozariada	2.500,00
TZO OREBIĆ	Idemo na Pelješac – vinsko carstvo	5.000,00
TZG KORČULA	Korkyra baroq festival	30.000,00
TZG KORČULA	Izazov Marka Pola	5.000,00
TZO TRPANJ	Vođenje pješačke rute	2.500,00
TZO SMOKVICA	Crni otok – bijela vina	5.000,00
TZO VELA LUKA	Vela Luka Outdoors	2.500,00
TZO VELA LUKA	Međunarodni Open jazz festival	5.000,00
TZO LUMBARDA	Vinski festival GRK	2.500,00
TZO BLATO	Dani blatske lumblije	5.000,00
TZG METKOVIĆA	20. Maraton lađa	30.000,00
TZG METKOVIĆA	Neretva Open 2017.	7.500,00
TZG OPUZENA	Dani jegulje u Neretvi	5.000,00
TZO LASTOVO	Lastovski poklad	2.500,00
TZO LASTOVO	Astronomske radionice	2.500,00

Odobrena sredstva su isplaćena organizatorima koji su po završetku programa dostavili adekvatna izvješća i dokumentaciju o realizaciji projekta.

Nisu isplaćene potpore za koje nismo dobili uredna završna izvješća i dokumentaciju:

- Festival Soli, Udruga Amorette
- Vođenje pješačke rute, TZO Trpanj
- 20.Maraton lađa, Udruga lađara Neretve
- Lastovski poklad, Udruga Lastovski poklad
- Astronomske radionice, TZO Lastovo

III. KOMUNIKACIJA VRIJEDNOSTI

III.1. Online Komunikacije

III.1.1. Internet oglašavanje

Turistička zajednica Dubrovačko - neretvanske županije surađuje s web portalima Just Dubrovnik i Dubrovnik tourist info koji redovito prate novosti iz turizma na našem području.

III.1.2. Internet stranice i upravljanje internet stranicama

Facebook stranica Turističke zajednice Dubrovačko – neretvanske županije registrirana je pod imenom Dubrovnik Riviera. Tijekom 2017. godine kreirali smo redovite objave kojima smo promovirali Dubrovačko – neretvansku županiju i trenutni broj korisnika stranice je 96.292, od kojih najveći broj čine korisnici iz Portugala, Hrvatske, Mađarske, Njemačke, Brazila, Ujedinjenog kraljevstva i Skandinavskih zemalja.

Početkom 2015. godine Turistička zajednica Dubrovačko – neretvanske županije je započela suradnju s tvrtkom PHOBS iz Dubrovnika koja je pripremila nove web stranice za Turističku zajednicu Dubrovačko – neretvanske županije. Posjetiteljima stranica nudi atraktivni sadržaj na moderno dizajniranim stranicama prilagođenim svim vrstama ekrana te smo suradnju nastavili i tijekom 2017. godine.

III.2. Offline – komunikacije

III.2.1. Oglašavanje u promotivnim kampanjama javnog i privatnog sektora

Tijekom 2017. godine proveden je natječaj za udruženo oglašavanje javnog i privatnog sektora. Pristigle prijave na natječaj su obrađene, a sve uredne i u roku zaprimljene prijave su odobrene i upućene Glavnom uredu Hrvatske turističke zajednice na zaključno odobrenje. Ugovori za ovogodišnje oglasne kampanje koje su odobrene su potpisani. Po završetku oglasnih kampanja, sukladno ugovoru, zaprimili smo i provjeravali realizaciju odobrenog media plana za svaki ugovoreni posao. Svi uredno zaprimljeni obračuni su isplaćeni sukladno ugovorima.

III.2.2. Opće oglašavanje

III.2.2.1. Oglašavanje u tisku

Opće oglašavanje obuhvaća oglase u hrvatskom tisku, uglavnom lokalnom i čestitke uz prigodne blagdane.

III.2.2.2. TV oglašavanje

III.2.3. Brošure i ostali tiskani materijali

Za nastupe na prezentacijama i sajmovima dotiskali smo brošure vodeći računa da ne pretjeramo sa količinom brošura na skladištu.

III.2.4. Suveniri i promo materijali

Tijekom godine za osobito važne goste pripremili smo prigodan poklon kao uspomenu s našeg područja, te smo pripremili poslovne poklone za Božić i Novu godinu.

III.2.5. Info table i turistička signalizacija

Zbog značajnih oštećenja dio ploča turističke signalizacije je demontiran, a na pojedinim područjima lokalne turističke zajednice su postavile odgovarajuću turističku signalizaciju za svoje područje, čime informiranost turista nije umanjena.

IV. DISTRIBUCIJA I PRODAJA VRIJEDNOSTI

IV.1. Sajmovi

Turistička zajednica Dubrovačko - neretvanske županije je u prvom dijelu godine realizirala slijedeće planirane sajamske nastupe.

1. FITUR – Madrid 18. do 22. siječnja

Sajam pod nazivom "FITUR" održao se u Madridu, u terminu 18.-22.01.2017., u izložbenom centru – IFEMA, Feria de Madrid.

Turistička zajednica Dubrovačko neretvanske županije nastupala je kao suizlagač, na štandu Hrvatske turističke zajednice. Lokacija samog štanda unutar paviljona nije bila najpovoljnija. Unatoč tome, posjećenost i zainteresiranost za destinaciju - Dubrovnik rivijera je bila izvrsna. Sajam je posjetilo nešto manje od 250 000 sudionika. Na sajmu je izlagalo 165 različitih zemalja/regija, te više od 750 različitih turističkih i ostalih poduzeća. Sajam je posjetilo više od 7500 akreditiranih novinara, te je isti pratilo više od 160 000 međunarodnih "followera" na glavnim društvenim platformama. Dokaz navedenog je TWITTER - hashtag #FITUR i #FITUR2017 korišten je više od 98 000 puta na ovoj društvenoj mreži.

Sajam je prva tri dana bio otvoren samo za poslovnu publiku, a slijedeća dva za poslovnu i široku publiku. Od promidžbenih materijala imali smo: Image brošura Turističke zajednice Dubrovačko – neretvanske županije, Info Dubrovnik, Image Pelješac, Image Korčula, brošura Mljeta, brošura Cavtata te smještaja u Cavtatu, brošura Župe Dubrovačke, Image brošura grada Metkovića, te brošura Slanog. Kao i do sada, iskoristili smo sve vrećice TZDNŽ te promotivne cd-ove. Svi materijali podijeljeni su do kraja trajanja sajma, s naglaskom na Image brošuru DNŽ. Dubrovnik je i dalje najtraženija destinacija u Hrvatskoj kada se pitaju Španjolci, što se može zahvaliti i direktnim letovima. Pripremljena je i lista svih direktnih letova iz Španjolske za Hrvatsku za 2017. godinu, što se pokazalo vrlo korisnim.

Svi unaprijed dogovoreni sastanci su i održani: Sky Tour Albania – Brikela Bejko, Olami – Mr. Eran Borochoy, Fruzzel – Noemi Oms.

2. Matka, Helsinki 19. do 21. siječnja

Nastup na Matka Travel Nordic Fair održan je u Helsinkiju od 19. do 21.01.2017 u suradnji s predstavništvom HTZ iz Stockholma. Uz TZ Dubrovačko-neretvanske županije, svoju ponudu predstavila je i TZ Splitsko-dalmatinske županije.

Matka je najveći turistički sajam u sjevernoj Europi. Prvi dan sajma i prvi dio drugog dana sajma bio je rezerviran samo za poslovne posjetitelje. Štand je bio otvoren svaki dan od 10 h do 18 h i interes posjetitelja je bio veći od očekivanog, posebno za područje Splita i Dubrovnika. Turisti iz Finske su iznimno zanimljivi iz razloga što za vrijeme putovanja biraju pred i posezonu i vole obilaziti destinaciju u koju su došli, tako da većina njih uz smještaj odmah rezervira i neko prijevozno sredstvo.

Na našem pultu su bili izloženi prospekti TZ Dubrovačko-neretvanske županije, TZG Dubrovnika, TZO Konavle, TZO Župa Dubrovačka, TZO otoka Pelješca, TZG Korčule, TZO Mljet i TZO Dubrovačko primorje.

Što se tiče količine prospekata za sljedeću godinu trebalo bi razmisliti o slanju veće količine nego ove godine iz razloga što trenutno vlada veliki interes među finskim turistima za Hrvatsku.

3. Holiday World Show, Dublin 27. do 29. siječnja

Turistička zajednica Dubrovačko – neretvanske županije je ove godine samostalno nastupila na sajmu Holiday World Show koji se održao u prostoru RDS Simmoscourt u Dublinu.

Zakupili smo štand veličine 12 m², otvoren s dvije strane i ukrasili vizualima koje smo tiskali u Hrvatskoj i zajedno s promidžbenim materijalima dopremili u Dublin.

Od promidžbenih materijala naše Županije imali smo: Dubrovnik rivijera i otoci, Dubrovnik rivijera info, Image brošure TZ grada Korčule i Metkovića, TZ općine Konavle, Mljeta, Župe dubrovačke i dubrovačkog primorja, brošuru poluotoka Pelješca.

HTZ nam je odobrio Image brošure Full of Life i Full of Islands to discover, kao i turističke informacije s kartom Hrvatske.

Svoje brošure su nam također dostavili i predstavnici agencije Katarina Line, Gulliver Travel, Croatia Tours i Concorde Travela. Sastanke s poslovnim partnerima su prema dogovoru održavali predstavnici Gullivera, Croatia Tours i Globtoura.

Prvi dan sajma od 10 do 13 sati je bio namijenjen isključivo medijima i profesionalcima u turizmu, dok je preostalo vrijeme trajanja sajma bilo namijenjeno širokoj publici.

Štand je posjetio i Veleposlanik RH u Irskoj gospodin Ivan Mašina i direktorica predstavništva Hrvatske turističke zajednice u Londonu Ivona Grgan.

Prema službenim podacima organizatora ukupan broj izlagača je 575. Sajam je posjetilo ukupno 43.000 ljudi od toga 800 profesionalaca u turizmu, ostatak je široka publika.

4. Times Travel Show, New York 27. do 29. siječnja

Turistička zajednica Dubrovačko – neretvanske županije je u suradnji s Predstavništvo HTZ u New Yorku nastupila na sajmu Times Travel Show koji se održao u kongresnom centru Jacob K. Javits u New Yorku. Turistička zajednica Dubrovačko-neretvanske županije je po treći put nastupila na ovom sajmu, te je štand dijelila s Turističkom zajednicom Grada Dubrovnika.

Prvi dan sajma bio je namijenjen isključivo profesionalcima u turizmu, dok su druga dva dana bila otvorena za široku publiku i profesionalce.

Publika, kao i profesionalci su jako dobro informirani o Hrvatskoj, a naročito o Dubrovniku i otocima. Mnogi su već bili u našoj županiji i to po nekoliko puta, a s namjerom da ponovno dođu. Nastup na ovom sajmu je bio izuzetno uspješan.

Od promidžbenih materijala na našem pultu smo imali: Image brošuru DNŽ, Dubrovnik rivijera info, Image brošuru grada Dubrovnika, Image brošuru grada Korčule, Image brošuru Župe dubrovačke, Image brošuru otoka Mljeta, Image brošuru Neretve i DVD "Veličanstveni dragulji".

5. Salon de Vacances, Bruxelles, 02.-05. veljače

Nakon dugogodišnje prezentacije na glavnom kolodvoru u centru Bruxellesa ove godine po prvi put smo nastupili na sajmu Salon des Vacances u Bruxelles-u te je nastup bio i više nego uspješan.

Nositelj nastupa je Turistička zajednica Zadarske županije, a nastupile su još i Turistička zajednica Splitsko-dalmatinske županije, Turistička zajednica Šibensko-kninske županije te Turistička zajednica Ličko-senjske županije.

Interes Belgijanaca za našu zemlju je iznimno velik, velika većina upoznata je s letovima i načinom dolaska do destinacije te su na sajam dolazili sa ciljem da saznaju što više informacija o tome što konkretno mogu raditi u određenim periodima godine.

6. Destinations London, 02. do 05. veljače

Sajam Destinations Holiday & Travel Show se ove godine održavao od 2. do 5. veljače u izložbenom prostoru Olympia u Londonu.

Mi smo i ove godine bili nositelji nastupa, a pored nas još su nastupile turističke zajednice županija Splitsko – dalmatinske, Šibensko – kninske, Zadarske i Ličko-senjske.

Imali smo isti štand kao i prošle godine, veličine 24 m² s tri otvorene strane gdje je svaka županija imali svoj info-pult, dekoriran vizualima koje smo tiskali u Hrvatskoj i poslali u London zajedno s promidžbenim materijalima.

Sajam namijenjen širokoj publici je uglavnom radnim danima privlačio publiku starije životne dobi koji su nekad davno posjetili Dubrovnik i okolice i imaju želju ga ponovno posjetiti. Preko vikenda su posjetitelji bili mlađe i srednje životne dobi. Velika većina su već kupili svoje avio-karte i tražili informacije o smještaju, zanimljivostima i općenito o destinaciji.

Od promidžbenih materijala naše županije imali smo: Dubrovnik rivijera i otoci, vrećica DNŽ, Dubrovnik rivijera info, brošure TZ grada Korčule, TZ grada Metkovića, TZ općine Konavle, TZ općine Mljeta, TZ općine Župa dubrovačka, TZ općine Dubrovačko primorje, TZ općine Orebić. Iz turističke agencije Elite iz Dubrovnika su prema dogovoru poslali manju količinu svojih brošura. Hrvatska turistička zajednica nam je odobrila Image brošure Full of Life i Full of Islands to discover, kao i turističke informacije s kartom Hrvatske na engleskom jeziku.

Promidžbenih materijala je bilo dovoljno za sva četiri dana i gotovo je sve podijeljeno.

Prema službenim podacima organizatora, sajam je u četiri dana trajanja posjetilo 45.038 posjetitelja, što je povećanje od 6,8% u odnosu na prošlu godinu.

7. Holiday World Prag, 16. do 19. veljače

Sajam Holiday World se održao od 16. do 19. veljače 2017. godine u Pragu.

Na 26. izdanju sajma se predstavilo oko 700 izlagača iz 46 zemalja, kao i sve turističke regije Češke, a ukupno je bilo 26 000 ljudi.

Štand Turističke zajednice Dubrovačko – neretvanske županije nalazio se u sklopu štanda Hrvatske turističke zajednice, a na istome su svoju ponudu promovirali, Nacionalni park Plitvička jezera i turističko naselje BiVillage iz Fažane, a svoju ponudu samostalnim nastupom predstavio je Nacionalni park Krka. Prvi od ukupno četiri dana, provedena su u razmjeni informacija, razgovorima i dogovorima s potencijalnim partnerima (B2B), dok su tri preostala dana bila otvorena za javnost. Štand je bio otvoren svaki dan od 09,30 do 18,00 h. Interes posjetitelja svih dana održavanja sajma je bio velik. Od materijala su bili izloženi prospekti TZDNŽ, TZG Dubrovnika, TZO Pelješca, TZO Konavala, TZG Korčule i Metkovića, TZO Župe, D. Primorja, Mljeta itd. Količina poslanih materijala je bio dovoljan, ostalo je nešto materijala TZDNŽ koji su kasnije spremljeni za ured predstavništva.

8. ITB Berlin, 8. do 12 ožujka

TZ Dubrovačko - neretvanske županije nastupala je kao suizlagač, na štandu Hrvatske turističke zajednice. Lokacija samog štanda HTZ-a unutar paviljona bila je zadovoljavajuća, a pult TZ Dubrovačko – neretvanske županije nalazio se odmah uz glavni informativni pult HTZ-a i Croatia Airlinesa, što je zaista za pohvalu. Posjetiteljima i poslovnim partnerima su tako informacije o letovima i pogodnostima bile na dohvat ruke, a Dubrovnik je i dalje jedan od glavnih razloga za posjet Hrvatskoj.

Promidžbeni materijali: Image brošura Turističke zajednice Dubrovačko – neretvanske županije, Info Dubrovnik, Image Pelješac, Image Korčula, brošura Mljeta, brošura Cavtata te smještaja u Cavtatu, brošura Župe Dubrovačke, Image brošura grada Metkovića, brošura Slanog, vrećice DNŽ i DVD "Veličanstveni dragulji". Posjetitelji i partneri mogli su dobiti kvalitetnu i pouzdanu informaciju o cijeloj županiji. Svi unaprijed dogovoreni sastanci su i održani, jednako kao i oni nenajavljeni. Partnerima – agencijama, hotelijerima... je omogućeno održavanje sastanaka po dogovoru na samom štandu. Sajam je prva tri dana bio otvoren samo za poslovnu publiku, a slijedeća dva i za široku publiku.

9. MAP Pariz, 16. do 19. ožujka

Turistička zajednica Dubrovačko – neretvanske županije je nastupala na sajmu MAP Pariz (Salon mondial du tourisme) u sklopu štanda Hrvatske turističke zajednice gdje je zakupila dio izložbenog prostora. Uz Turističku zajednicu Dubrovačko – neretvanske županije na štandu Hrvatske turističke zajednice kao suizlagači nastupili su još Turistička zajednica grada Zagreba, Turistička zajednica Splitsko – dalmatinske županije, Turistička zajednica Zadarske županije te Turistička zajednica Šibensko – kninske županije. Sajam je bio veoma uspješan te je sav promotivni materijal podijeljen, a Dubrovačko – neretvanska županija kao destinacija je izuzetno popularna u Francuskoj. Veliki broj posjetitelja ciljano je došao posjetiti štand jer su već imali rezervirane avionske - karte ili cijeli svoj odmor u Hrvatskoj, no među njima je bilo i zainteresiranih profesionalaca koji su željeli uvrstiti Hrvatsku u svoju ponudu. Službeni podaci organizatora za 2016. godinu navode da je sajam zabilježio 108.000 posjetitelja, među kojima 2.500 stručnjaka iz područja turizma te su za 2017. godinu u prvim objavama naveli da se radilo o porastu posjetitelja za gotovo 10% dok se ove godine prezentiralo 500 izlagača, među kojima su bile i brojne turističke zajednice iz svijeta.

10. Panorama – Stockholm 18. do 19. ožujka

Sajam Panorama Medelhavet se održavao u Stockholmu 18. i 19. ožujka o.g. u izložbenom prostoru Stockholmsmassan.

Na preporuku Predstavništva Hrvatske turističke zajednice iz Stockholma smo prvi put nastupili na ovom sajmu predviđenom za široku publiku. Pored nas, kao nositelja nastupa, nastupile su i Turističke zajednice županija Splitsko – dalmatinske i Zadarske i to na štandu od 12 m² s jednom otvorenom stranom.

Na sajmu se predstavila turistička, gastronomska i kulturna ponuda mediteranskih zemalja, te je oba dva dana sajam bio dobro posjećen i podijeljen je gotovo sav promidžbeni materijal.

Od promidžbenih materijala je predstavništvo Hrvatske turističke zajednice iz Stockholma osiguralo opće brošure Hrvatske: Image brošuru na švedskom jeziku i informacije s kartom Hrvatske.

Od brošura naše županije imali smo: Dubrovnik Riviera & Islands, vrećice DNŽ, DVD Veličanstveni dragulji, DRI i plan grada TZG Dubrovnika, brošuru TZO Župe dubrovačke, TZG Korčule, TZO Konavle, TZO Mljeta i TZG Metkovića.

Posjetitelji su pokazali interes za sve regije, a pogotovo za Dubrovačko – neretvansku županiju i grad Dubrovnik.

S obzirom na velik interes posjetitelja i brojne letove iz Švedske očekujemo da će se pozitivni trend porasta iz Skandinavije, pogotovo iz Švedske nastaviti i u 2017. godini.

Prema službenim podacima organizatora sajam je u dva dana posjetilo 13.171 ljudi.

Ako se odlučimo za nastup u slijedećoj godini, u istom sastavu, trebalo bi zakupiti veći štand.

11. B – Travel Barcelona 7. do 9. travnja

Sajam se održao u izložbenom centru - Fira Barcelona, Montjuïc Venue (službena stranica sajma: <http://www.b-travel.com/>) s radnim vremenom od 10:00 do 20:00 sva tri dana.

Prema službenim podacima organizatora, sudjelovalo je 189 izlagača u odnosu na 190 u 2016. godini, ali je znatno porastao broj posjetilaca - 30.182 posjetilaca u odnosu na 27.500 u prošloj godini. Porast od 10% i općenito interes za Hrvatsku, potvrđuje da je Španjolska vrlo zanimljivo tržište. TZ Dubrovačko neretvanske županije nastupala je kao suizlagač, sa još tri turističke zajednice županija (Splitsko – dalmatinskom, Šibensko – kninskom i Ličko – senjskom) te TZ Grada Zagreba. Nositelj je bila TZ Splitsko – dalmatinske županije. Jedan dio štanda postavljen je kao općeniti – s tim da moram naglasiti da je materijala HTZa (karte, image brošure...) bilo izrazito malo što je zaista otežavalo rad. Dubrovnik i sama Dubrovačka regija su neizostavni u posjeti Hrvatskoj.

Svi materijali podijeljeni su do kraja sajma, sa naglaskom na Image brošuru Dubrovnika i Info Dubrovnik. Dubrovnik je vodeća destinacija kada se pitaju Španjolci, što se može zahvaliti i brojnim direktnim letovima. Lista svih direktnih letova iz Španjolske za Hrvatsku za sezonu 2017. pokazala se vrlo korisnom.

12. ATM Dubai, 24. do 27. travnja

Sajam ATM (Arabian Travel Market) se kao vodeći globalni turistički događaj na Srednjem Istoku i jedan od najvećih na svijetu, ove godine održavao u prostoru Dubai World Trade Centre.

Turistička zajednica Dubrovačko – neretvanske županije je nastupila kao suizlagač Hrvatske turističke zajednice na štandu veličine 55 m² s dvije otvorene strane. Pored informativnog pulta imali smo i stol za sastanke gdje smo održavali već unaprijed dogovorene poslovne sastanke.

Svoj informativni pult smo dijelili s Turističkom zajednicom grada Dubrovnika, a pored nas na ovom sajmu suizlagali su još i Lošinj Hotels & Villas, Amathus Travel Croatia, Abacus Tours, Penta Ltd., TZ grada Zagreba, Nacionalni park Plitvička jezera, Uniline d.o.o. i Jadran d.d.

U četiri radna dana ostvareni su brojni kontakti i podijeljen je gotovo sav promidžbeni materijal.

Prema službenim podacima organizatora sajma zabilježen je porast od 10% posjetitelja iz arapskih zemalja, a 7% porasta međunarodnih posjetitelja. Ukupno se predstavilo 157 zemalja.

U zadnjih pet godina je broj posjetitelja ukupno porastao za 71% što govori da je nastup na ATM svakako opravdan.

13. IL SALONE DEL CAMPER Parma, 09. do 17. rujna 2017.

Sajam se održavao u prostoru Fiere di Parma (Viale delle Esposizioni n. 393/A), naš štand od 16m² s Top campingom Hrvatska je bio smješten u 2. paviljonu.

Štand je bio uređen motivima iz 4 županije.

Najviše upita je bilo u vezi pješčanih plaža, nacionalnih parkova, biciklističkih staza, a posebno za odmorišta za kampere („area di sosta“) kojih u nas nema.

Sajmu u Parmi je dobro mjesto za promociju i ubuduće bi svakako bilo poželjno biti prisutan na istom .

14. JATA Tokyo, 21. do 24. rujna 2017.

Turistička zajednica Dubrovačko – neretvanske županije je u suradnji sa Turističkom zajednicom grada Zagreba sudjelovala na sajmu JATA u Tokyu od 21. do 24. rujna o.g. koji se održavao u izložbenom prostoru Tokyo Big Sight. Ove godine su se nastupu pridružili i Turistička zajednica Šibensko – kninske i Ličko – senjske županije. Zakupili smo štand veličine 18m² s jednom otvorenom stranom ukrašen motivima naše županije i grada Zagreba. Pult smo dijelili s TZG Dubrovnika čija je informatorica bila obučena u konavosku narodnu nošnju i time još više privlačila pozornost posjetitelja koji su inače oduševljeni Hrvatskom i našom županijom. Promidžbenih materijala naše županije smo imali dovoljno i sve podijelili. Image brošuru HTZ Full of life nam je Glavni ured HTZ i ove godine odobrio na engleskom jeziku što smatram neprimjerenim.

Radi komunikacije s japanskim posjetiteljima angažirali smo japanskog informatora koji nam je olakšao rad. Poslovne sastanke na našem štandu je održavao predstavnik Uniline-a, posjetio nas je i gospodin Edouard Tripković Katayama.

Na našem štandu su se skupljali žigovi u sklopu nagradne igre koju je štand aerodroma Narita organizirao i tražio od nas, tako su neki posjetitelji dolazili ciljano i radi toga.

Štand je bio izuzetno dobro posjećen sva tri dana, velik broj posjetitelja je već bio u Hrvatskoj, a oni koji nisu svakako bi htjeli i prikupljaju informacije o načinu dolaska.

Prema službenim podacima organizatora, sajam je u 4 dana posjetilo 191.577 posjetitelja što je ukupno 3% više nego u 2016. godini.

15. TOP RESA Paris, 26. do 29. rujna 2017.

IFTM Top Resa svake godine donosi bogat sadržaj s ciljem rasta broja izlagača i stručnjaka iz područja turizma te je upravo iz tog razloga vodeći francuski međunarodni sajam B2B.

Turistička zajednica Dubrovačko-neretvanske županije nastupila je na sajmu zakupivši izložbeni prostor koji je bio dekoriran prepoznatljivim motivima Dubrovačko-neretvanske županije, te opremljen brošurama i DVD-ovima kojima raspolaže turistička zajednica. Predstavništvo Hrvatske turističke zajednice iz Pariza također je zakupilo prostor koji smo izmicanjem pregrada spojili u jedan zajednički izložbeni prostor kako bi vizualno spojili motive Hrvatske i Dubrovnika i na taj način posjetiteljima ostavili bolji dojam.

Štandom Turističke zajednice Dubrovačko – neretvanske županije koristile su se brojne agencije iz Dubrovnika i okolice koje su posjetile sajam sa ciljem da ugovore i učvrste odnose sa svojim poslovnim partnerima na francuskom tržištu koje je od iznimne važnosti.

16. WTM London, 06. do 08. studenog 2017.

Turistička zajednica Dubrovačko – neretvanske županije je i ove godine nastupila na sajmu World Trade Market i to kao suizlagač na štandu Hrvatske turističke zajednice.

U sklopu štanda HTZ-a veličine 280,5 m² Turistička zajednica Dubrovačko – neretvanske županije je zakupila veće suizlagačko mjesto s info pultom, stolom i 4 stolice za poslovne sastanke.

Pred kraj drugog dana sajma, 7.11. organiziran je Cheese & Wine Meetup. Tom prigodom su skup pozdravili Ministar turizma gosp. Gari Cappelli i direktor HTZ-a gosp. Kristijan Staničić.

Prezentiran je i novi promotivni film Hrvatske turističke zajednice.

Sajam je sva tri dana predviđen za poslovnu publiku. Unaprijed dogovorene poslovne sastanke smo održali na štandu, dok su predstavnici turističkih agencija i gospodarstvenici iz naše Županije u slobodnim terminima imali i svoje sastanke.

Smatram nastup uspješnim i potrebnim pogotovo jer su britanci tradicionalno najbrojniji gosti naše županije kao i grada Dubrovnika.

IV.2. Studijska putovanja

IV.2.1. Studijska putovanja novinara

Tijekom 2017. godine Dubrovačko-neretvansku županiju posjetilo je ukupno 160 novinara, blogera, fotografa i članova TV ekipe. Najviše posjeta novinara je zabilježio grad Dubrovnik, ali Ston i Pelješac sa svojom gastro i eno ponudom su sve popularniji raznim stranim medijima za posjetu i pisanje reportaža o ovim zanimljivostima. Korčula, Mljet i Lastovo su također dobro zastupljeni u ovoj vrsti promidžbe koju u suradnji s Hrvatskom turističkom zajednicom i lokalnim turističkim zajednicama organiziramo za medije iz cijelog svijeta.

Zanimanje novinara obuhvaća sve segmente naše ponude, no ističe se enologija, gastronomija, kultura i povijesno nasljeđe, prirodne ljepote, te filmovi i serije snimani na području Dubrovačko – neretvanske županije. Poznato je da čitatelji i gledatelji izvješće novinara doživljavaju kao neovisan, objektivan izvor informacija za razliku od komercijalnih oglasa za koje se drži da ističu samo najbolje strane nekog proizvoda. Vrijednost objavljenih članaka je neusporedivo veća od troškova koji su proizašli ugošćivanjem novinara, TV ekipa, blogera i fotografa u Dubrovačko-neretvanskoj županiji.

IV.2.2. Studijska putovanja turističkih agenata

Turistička zajednica Dubrovačko-neretvanske županije ugostila je tijekom 2017. godine 711 predstavnika inozemnih turističkih agencija i touroperatora, u suradnji s Hrvatskom turističkom zajednicom i lokalnim turističkim zajednicama. Možemo istaknuti studijske posjete iz Njemačke, Češke, Ujedinjenih Arapskih Emirata i Švicarske.

IV.3. Posebne prezencije

- **Celje / Žalec, 12. veljače**

Turistička zajednica Dubrovačko – neretvanske županije je i ove godine u suradnji s agencijom "Ojla" iz Celja organizirala koncert klape iz naše županije.

Tradicionalni koncert se već dvadesetak godina održava u Celju ili okolici, a ove godine su nastupili klapa "Kumpanji" iz Vela Luke. Pored njih su nastupili i nekoliko lokalnih grupa i zabavljača iz Slovenije.

Održana su dva koncerta, prvi u 15,00 sati, a drugi u 18,00 sati u obnovljenoj dvorani u Žalecu koja može odjednom smjestiti 420 ljudi. Za oba dva koncerta je dvorana bila popunjena do zadnjeg mjesta.

Na ulaz u dvoranu su se dijelili promidžbeni materijali naše županije.

Pored Turističke zajednice Dubrovačko – neretvanske županije sudjelovale su i Turistička zajednica grada Korčule i Turistička zajednica općine Vela Luka.

Kao i prošlih godina u pauzi su se izvlačile nagrade koje su uručili predstavnici turističkih zajednica, i to boravci u hotelima na Korčuli za prvosvibanjske praznike.

- **Ljubljana, 19. i 20. svibnja**

Turistička zajednica Ličko – senjske županije je u suradnji s predstavništvom Hrvatske turističke zajednice u Ljubljani organizirala prezentaciju turističke ponude Dalmacije i Like na ljubljanskoj tržnici 19. i 20. svibnja o.g.

Pet županijskih turističkih zajednica je na tri stojnice izložilo promidžbene materijale i dijelilo slastice, sir, prošek i vino. Pored nositelja TZŽ Ličko – senjske sudjelovale su TZŽ Dubrovačko – neretvanske, Splitsko – dalmatinske, Šibensko – kninske i Zadarske.

Nastup su upotpunili glazbenici iz Splita.

Na tržnici je organizirana i "Otvorena kuhinja" i "Pivo & burger fest" tako da je posjećenost zaista zadovoljavajuća. Pored domaćih ljudi štandove je posjetilo i veliki broj turista koji su se zatekli u Ljubljani tog vikenda tako da bi za ubuduće bilo dobro imati dio brošura na engleskom jeziku.

Prezentacija je planirana od 10,00 do 16,00 sati oba dva dana, međutim u subotu je popodne padala kiša pa smo morali završiti ranije. Preostale promidžbene materijale smo morali uzeti sa sobom i vratiti jer Predstavništvo nije imalo mjesta za skladištenje istih.

Od promidžbenih materijala smo imali: Dubrovnik rivijera i otoci, DRI, brošure Mljeta, Župe dubrovačke, Korčule i Slanog.

- **Krakow, 31. ožujka do 2. travnja**

Prezentacija se održavala u Bonarka City Centar u Krakowu. Uz TZ Dubrovačko-neretvanske županije, svoju ponudu predstavile su i sljedeće županije: Šibensko-kninska, Zadarska, Ličko-senjska i Splitsko-dalmatinska.

Posjećenost je bila odlična i zanimanje za Hrvatsku je bilo iznad očekivanja, posebno za naš dio obale tijekom ljetnih mjeseci.

Iako su poljski turisti tradicionalno auto gosti, može se primijetiti da se trend putovanja zrakoplovom iz Poljske za Hrvatsku sve više povećava.

Promotivni materijal je u potpunosti podijeljen i za sljedeću godinu preporučam sličnu količinu.

Ostalo (neplanirane prezentacije)

- **Međunarodni sajam gospodarstva i turizma Mostar, 4.do 8. travnja**

Turistička zajednica Dubrovačko – neretvanske županije se na ovom sajmu predstavila u sklopu štanda Hrvatske turističke zajednice.

Hrvatska je bila zemlja partner sajma, i na štandu su osim predstavništva HTZ-a, svoju ponudu predstavile još i Turistička zajednica općine Mljet, te Nacionalni park Mljet.

Mostarski sajam je sajam općega tipa, otvoren za javnost i na njemu se tradicionalno predstavljaju gospodarski subjekti iz gotovo svih grana gospodarstva, među kojima prednjače poljoprivreda, gastronomija, turizam i uslužne djelatnosti, zatim elektroindustrija i IT sektor. Sastavni dio Mostarskoga sajma su i njegove dvije tradicionalne pod sajamske manifestacije: Sajam turizma na kojemu se predstavljaju autohtona domaća vina i turistički potencijali te Sajam knjige i grafičke industrije. Na ovom jubilarnom, 20. međunarodnom sajmu gospodarstva – Mostar 2017., se predstavilo više od 800 izlagača iz 30 zemalja, te je bio izuzetno dobro posjećen.

Sva zbivanja sa i oko sajma pratilo je čak 400 akreditiranih novinara koji su poslali pozitivnu sliku o ponudi izlagača u cijeli svijet. Zbog izuzetno dobre posjećenosti Mostarskog sajma, te velikog broja podijeljenih informacija i promotivnih materijala predstavnicima turističkih agencija, te možebitnih individualnih gostiju s područja BiH i šire, smatramo nastup vrlo uspješnim.

- **Kina, Shanghai 23. lipnja i Hong Kong 25. lipnja**

U organizaciji Hrvatske turističke zajednice u Shanghaiu je, zajedno sa Slovenskom turističkom organizacijom, održana prezentacija i poslovna radionica na kojoj je sudjelovalo preko 80 pozvanih turističkih agencija.

Na prezentaciji su bili i veleposlanici Hrvatske i Slovenije i pozdravili su sudionike radionice.

U jutarnjem programu održali smo dogovorenih 19 sastanaka po unaprijed napravljenom rasporedu, a u popodnevnom satima još 20tak sastanaka po slobodnom izboru samih turističkih agencija iz Shanghaija.

Dodatno je održan i zaseban susret s 5 – 6 predstavnika tvrtki, avio sektora i novinara s kojima veleposlanstvo ima uspostavljene dobre komunikacije i koji surađuju s tvrtkama iz Hrvatske ili to planiraju.

Dva dana kasnije istovrsna prezentacija i radionica je pripremljena i održana u Hong Kongu sa podjednakim brojem sudionika i s istim rasporedom sastanaka.

U jutarnjem dijelu radionice održano je 18 sastanaka po rasporedu, a popodne još 20tak po izboru samih predstavnika turističkih agencija iz Hong Konga.

Interes na radionici i sve veći broj turista iz Kine potvrđuje vrijednost ovih dviju prezentacija.

V. INTERNI MARKETING

V.1. Edukacija (turističke zajednice na području županije, zaposleni, subjekti javnog i privatnog sektora)

Program edukacije obuhvaća sudjelovanje na raznim stručnim skupovima iz područja turizma i posebice stručne skupove vezane za rad turističkih zajednica. Hrvatska turistička zajednica je nastavila i ove godine s nizom stručnih edukativnih programa na kojima smo sudjelovali. Tijekom 2017. godine započeto je snimanje i priprema za izradu novog promidžbenog filma koji će biti završen u 2018. godini.

V. 2. Koordinacija djelovanja sustava turističkih zajednica

Turistička zajednica Dubrovačko – neretvanske županije redovito održava sastanke sa predstavnicima turističkih zajednica gradova i općina na svom području sa ciljem usklađivanja promidžbenih i drugih aktivnosti sustava turističkih zajednica. Također po potrebi sudjelujemo na radnim sastancima turističkih zajednica županija koji se organiziraju radi usklađivanja pojedinih zadaća iz nadležnosti turističkih zajednica županija.

VI. MARKETINŠKA INFRASTRUKTURA

VI.1. Proizvodnja multimedijalnih materijala

Za nastupe na prezentacijama i sajmovima tiskani su DVD filmovi Turističke zajednice Dubrovačko – neretvanske županije pod nazivom "Veličanstveni dragulji". Promidžbeni film koristimo i u drugim prilikama za prezentaciju Dubrovačko – neretvanske županije.

VI.2. Istraživanje tržišta

Turistička zajednica redovito prati stručne publikacije iz područja turizma, posebno izvješća Hrvatske turističke zajednice, Ministarstva turizma, Instituta za turizam, Državnog zavoda za statistiku te dostupna izvješća međunarodnih institucija.

VI.3. Suradnja s međunarodnim institucijama

Turistička zajednica učlanjena je u udruženja ASTA International (American Society of Travel Agents) i USTOA (Udruženje touroperatora Sjedinjenih Američkih Država) .

VI.4. Banka fotografija

Za objave na društvenim mrežama i izradu promidžbenih materijala dopunili smo našu fotoarhivu novim snimcima pojedinih destinacija i atrakcija.

VII. POSEBNI PROGRAMI

VII.1. Izrada vizualnog identiteta Turističke zajednice Dubrovačko – neretvanske županije

Tijekom 2017. godine Turistička zajednica Dubrovačko – neretvanske županije je putem natječaja u suradnji s Hrvatskim dizajnerskim društvom izabrala pobjednika koji je osmislio novi vizualni identitet. Izrada vizualnog identiteta u sebi sadrži izdatke za nagradni fond, fond obeštećenja i trošak aplikacije novog identiteta.

VIII. OSTALO (planovi razvoja turizma, strateški marketing planovi i ostalo)

VIII.1. Ostalo – Skladište, distribucija i ostali izdaci

Turistička zajednica Dubrovačko – neretvanske županije nema vlastito skladište za promidžbene materijale, te koristimo skladište tvrtke Rhea kod Zagreba kao i sve usluge vezane za skladištenje, špediciju i dostavu promidžbenih materijala na sajmove, prezentacije i druge adrese u zemlji i inozemstvu.

VIII.2. EU projekt "Putevima prošlosti"

Radi se o integriranom razvojnom programu utemeljenome na obnovi kulturne baštine, koji ima za cilj stvaranje integralne kulturno-turističke destinacije koja uključuje pojedina ruralna i udaljena područja županije, točnije područje Grada Korčule, Općine Smokvica, Općine Dubrovačko primorje i Općine Mljet. Nositelj projekta je Dubrovačko-neretvanska županija koja provodi projekt u suradnji s partnerima a Turistička zajednica Dubrovačko-neretvanske županije između ostalog zadužena je i za Komponentu (aktivnost) 7A - Promocija i vidljivost (Integriranog razvojnog programa). U provedbi komponente 7a Promocija i vidljivost (integriranog razvojnog programa) Turistička zajednica Dubrovačko – neretvanske županije zadužena je za:

- Kreiranje vizualnog identiteta nove turističke destinacije bazirane na kulturnoj baštini uređenoj kroz projekt i izrada marketinškog plana
- Komunikacijske aktivnosti
- Publikacije i promotivni materijal (brošure, letci, roll-up display, internetska stranica)
- Promocija nove destinacije na sajmovima turizma
- Info table